

Masterscriptie Kiel-Windeweer en het effect van de heropening van het Kieldiep *Samenvatting ten behoeve van de inwoners*

Auteur: Johan Dankert

Begeleider: Em. Prof. Dirk Strijker

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen

In 2008 werd het Kieldiep heropend voor de pleziervaart, volgens het plan zou de heropening van een aantal kanalen en het maken van een vaarverbinding van het Zuidlaardermeer naar Erica onder andere een herontdekking van de regio door bewoners betekenen. Bovendien zou de identiteit van de regio versterkt worden evenals het welzijn van de bewoners en zou het (vaar)toerisme een impuls krijgen. Maarten Reiling, een masterstudent Culturele Geografie aan de Rijksuniversiteit Groningen, was benieuwd of deze effecten op zouden treden. In 2008 heeft hij daarom een onderzoek gedaan naar de waardering van Kiel-Windeweer door bewoners en de identiteit van het dorp. Hij vergeleek dat toen met twee andere dorpen in de buurt. In 2018 heb ik dat onderzoek nogmaals overgedaan, maar daarbij ook een aantal andere dingen onderzocht. De twee onderzoeken zijn met elkaar vergeleken om tot een beeld te kunnen komen van de effecten van de heropening van het Kieldiep op Kiel-Windeweer. De scriptie die met deze samenvatting gepaard gaat is een verslag van die vergelijking en het overige onderzoek.

Het effect van de heropening van het kanaal werd onderzocht op een aantal vlakken en door middel van een aantal onderzoeksvragen. Deze luiden als volgt. Hoe verhoudt de toegeschreven identiteit van Kiel-Windeweer in 2018 zich tot 2008? Hoe waarderen bewoners van Kiel-Windeweer het dorp in 2018 ten opzichte van 2008? Wat voor band hebben bewoners van Kiel-Windeweer met hun leefomgeving? Op welke wijze hebben de prijzen van woningen in Kiel-Windeweer zich ontwikkeld sinds de heropening van het kanaal? En als laatste, op welke wijze heeft het ondernemersklimaat zich ontwikkeld in Kiel-Windeweer sinds de heropening?

Antwoorden op deze vragen zijn gegeven door middel van het onderzoek dat ik in 2018 heb gedaan in Kiel-Windeweer, een vergelijking met de scriptie van Maarten Reiling van 2008, documenten omtrent de Veenkoloniën en de relevante wetenschappelijke literatuur. Het onderzoek in Kiel-Windeweer in 2018 bestond uit een enquête waaraan 94 dorpsbewoners mee hebben gedaan en een aantal interviews met ondernemers die enigerlei gelieerd zijn aan toerisme en recreatie in Kiel-Windeweer.

Het lijkt er, op basis van het onderzoek op, dat er sinds de heropening van het kanaal weinig veranderd is wat betreft de identiteit van Kiel-Windeweer zoals die toegeschreven is door de deelnemers. Het onderzoek laat zien dat het Kioldiep het belangrijkste kenmerkende onderdeel van de identiteit van Kiel-Windeweer is. Andere belangrijke kenmerken zijn 'een rustige woonomgeving', 'open landschap' en 'veilige woonomgeving'. De kenmerken die de deelnemers het minste met het dorp associëren zijn 'horeca', 'campings', 'bos', 'verpaupering' en 'werkloosheid'. Dit verschilt niet wezenlijk van de meting in 2008. Met name de verwachting dat (vaar)toerisme-gerelateerde kenmerken belangrijker zouden worden is niet waar gebleken. Daarnaast komen veel belangrijke kenmerken van Kiel-Windeweer ook terug in onderzoeken naar het beeld van de Veenkoloniën en associaties van het platteland in zijn algemeenheid. Concluderend, Kiel-Windeweer is qua belangrijke kenmerken voor de identiteit van het dorp weinig veranderd.

Ook qua waardering van de woonomgeving valt op basis van het onderzoek en de vergelijking weinig te zijn veranderd. In 2008 waardeerden inwoners van Kiel-Windeweer hun dorp gemiddeld met een 8,09. In 2018 was het gemiddelde antwoord op de waarderingsvraag 7,86. Voor de statistiek is dit verschil te weinig om als significant verschil te worden aangeduid en over het algemeen is mijn indruk ook niet dat de waardering er op achteruit is gegaan. Kielsters maken een tevreden indruk wat betreft waardering van de woonomgeving.

De sterkte van de band van inwoners met Kiel-Windeweer is relatief hoog. Dit is in lijn met andere onderzoeken naar de band van inwoners met hun leefomgeving in de Veenkoloniën. Het is daarom niet aannemelijk dat de heropening van het kanaal de band aanzienlijk versterkt heeft.

De prijzen van woningen, op basis van de WOZ-waarde, heeft sinds 2004 grotendeels de algemene Nederlandse trend gevolgd. Het lijkt er daarom op dat de waarde van de woningen geen effect heeft ondervonden van de heropening van het kanaal. In het bijzonder omdat er een vergelijking is getrokken met Borgercompagnie, waar het kanaal niet heropend is, en de trend van de waarde van woningen aldaar het meest overeenkomt met Kiel-Windeweer.

Om te kijken naar het ondernemersklimaat voor de toeristische sector zijn er een aantal interviews gehouden onder ondernemers. Hier kwam in naar voren dat de ontwikkeling die er is geweest bij deze bedrijfjes voornamelijk losstaat van het vaartoerisme in het kanaal. Soms is de heropening van het kanaal wel de aanleiding geweest, maar het ontbreken van goede aanlegplaatsen in de buurt van de betrokken bedrijfjes heeft er toch toe geleid dat er niet geprofiteerd is van de bootjes die door het dorp komen. Daarnaast speelt de wirwar van overheden en de gefragmenteerde verantwoordelijkheden niet een positieve rol om ondernemerschap te stimuleren. Er is daarnaast ook veel frustratie met het onderhoud van het kanaal en de bermen. Het stimuleren van het ondernemersklimaat, wat betreft de toeristische sector, in Kiel-Windeweer is dus maar zeer ten dele gelukt door het openen van de vaarroute.

In de basis is de conclusie dat er van de voorspelde effecten van de heropening op de omgeving maar weinig terecht is gekomen. Dat wil echter niet zeggen dat het negatief is geweest, of dat er niets mogelijk is, maar wel dat het heropenen voor Kiel-Windeweer tot nog toe te weinig betekenis heeft gehad.